

ergste voorkomen. Het is mij bekend, dat deze blokkadesnede weinig wordt toegepast. Ik neem daarom deze gelegenheid te baat de aandacht erop te vestigen.

Amsterdam, December 1920.

J. VAN CAMPEN.

II.

Het eerste voorbeeld van prof. LANZ bewijst slechts de bijzondere kwaadaardigheid der infectie. Het tweede voorbeeld is er een van verkeerde behandeling door tamponnade. Maar de slechte ondervinding bij insnijding van prof. LANZ berust natuurlijk op meer.

Ik sloeg nu KORTEWEG's *Algemeene Heelkunde* 1916, bldz. 338 e. v. op. Voor wie het boek niet heeft, slechts de volgende aanhalingen, bldz. 339:

„... en zoo bijv. staat de furunkel van het aangezicht en van de lip in een zeer „slechten reuk; zoowel zonder als met incisie wordt deze aanvankelijk schijnbaar onbe„teeknende aandoening niet zelden door een algemeene bloedvergiftiging opgevolgd”.

En op bldz. 340:

„Mijn persoonlijke ondervinding is deze: Als student zag ik onvoorwaardelijk „incideeren en als jong heekundige deed ik, zooals mij geleerd was. Later ging ik „op bovengenoemde gronden slechts aarzelend tot het gebruik van het mes over, „wanneer een groote ontstekingshof en hooge koorts en op een meer dan gewone „kwaadaardigheid der aandoening wezen. Maar door het aanschouwen der diepe necrose, „die zich bij zulke furunkels van het gezicht ver rondom de plaats der infectie uit„breidt, veel verder en veel dieper dan ik ooit had vermoed, voordat de obductie van „zulk een niet geopereerden patiënt mij zulks leerde, ben ik weder geheel tot de „gewoonte van mijn leermeester teruggekeerd en incideer ik zeer ruim en zeer uitge„breid, terwijl ik regelmatig een tamponade der gemaakte wond met verbandgaas, „druiwend van tinctura jodii, onmiddellijk laat aansluiten. Ik voor mij acht deze be„handeling, door mij nu sinds tientallen van jaren gevolgd, blijkens de resultaten, „beter dan een afwachtende behandeling of wel de zeer onvolledige klieving, zooals „die m. i. noodzakelijk aan het gebruik van het gloeiend metaal verbonden is”.

Hij, die zich na het stuk van prof. LANZ houdt aan het „in dubiis abstinence”, zal toch een insnijding van het infiltraat moeten overwegen, als de furunkel zich uitbreidt en op een progressieve phlegmone gaat gelijken. Welk chirurg heeft dan geen ellende van pappen en afwachten gezien?

Assen, December 1920.

E. H. LA CHAPELLE.

BESTRIJDING VAN GESLACHTSZIEKTEN BUITEN DE GROOTE STEDEN.

In n°. 23 bldz. 2521 zegt H. KOCH te Rucphen: „Dat de Staat schuldig is aan de uitbreiding der geslachtsziekten in den mobilisatietijd, doordat de militair geneeskundige dienst talloze besmettelijke zieken vrij liet rondloopen, in stede van ze te interneeren, zoolang zij gevaarlijk waren, en ongenezen aan de burgermaatschappij afleverde”.

In verband hiermede een vraag aan steller van deze weder los geworpen beschuldiging n.l.: „Kwamen en komen vóór en na den mobilisatietijd geen geslachtsziekten in groote getale voor en worden alle deze lijdens in de burgermaatschappij geïnterneerd, zoolang zij gevaar opleveren”? Een militair lijdende aan een venerische ziekte werd en wordt nog, wanneer besmettingsgevaar bestaat, geïnterneerd in een der militaire ziekeninrichtingen en niet dan na voldoende genezing ontslagen, of bij beëindiging van zijn dienstdienst en nog in verpleging zijnde, niet dan op „eigen verzoek” na onderteekening van een verklaring, dat patiënt „onhersteld” op eigen verzoek ontslagen wordt. Deze lijdens, z.g. „van harte gezond” en waaronder de meest lastige elementen, hebben steeds de militaire hospitalen bevolkt, zoo niet overbevolkt, zich intens vervelende in hun interneering, en wel zoodanig, dat rustverstoring niet dan met moeite wordt tegengegaan, temeer daar men deze patiënten wegens wangedrag niet kan ontslaan. Het feit doet zich meermalen voor, dat militairen, met een als burger opgedane urethritis, ongenezen en een gevaar voor hun omgeving opleverende, als militair in dienst komende, hun geheelen dienstdienst hebben verbruikt om, geïnterneerd zijnde, al of niet van hun ziekte genezen te worden.

De verplichting om iederen militair, lijdende aan een venerische ziekte en besmettingsgevaar opleverende, in een militaire ziekeninrichting op te nemen, — hoe nuttig ook —, was en is steeds een groote last in den militairen geneeskundigen dienst. Waar geschiedt dit in de burgermaatschappij? Welke ziekenhuizen nemen venerische zieken, voor den duur van de geheele behandeling op? Welke ziekeninrichting neemt een lijder aan acute urethritis op, die alle hoeken en gaten opzoekt om ongemerkt zijn druppels in te nemen, of zich in te spuiten? Welke burgerarts behandelt en controleert dagelijks zijn lijders aan gonorrhoe, ziet op hun reinheid en zindelijkheid toe en brengt hun het begrip van besmettingsgevaar bij? Loopen niet nagenoeg alle lijders aan venerische ziekten, bij collega's onder behandeling, al of niet besmettingsgevaar opleverende, in de burgermaatschappij vrij rond? Worden niet door handelsreizigers, kantoorbedienden enz., de privaten, hotelkamers, retirades in spoorwegwagens uitgekozen om zich ongemerkt te behandelen? Drinkt niet ieder lijder aan syphitische affecten aan mond en keel zijn kopje koffie of glas bier in hotel en restaurant zonder eenige voorzorg? Wie belet den lijder aan urethritis chronica in of buiten den echt een vrouw te besmetten? Wie draagt van dit alles de schuld en bevordert daardoor verbreiding van geslachtsziekten?

De militair geneeskundige dienst zeker wel het allerminst, zoowel in als buiten den mobilisatietijd, omdat de militaire venerieken onder blijvende contrôle staan, gedurende hun diensttijd, en zich daaraan *moeten* onderwerpen. Waar geschiedt dit buiten militair verband?

KOCH zal zijn ongemotiveerde beschuldiging moeten bewijzen, hetgeen ondergeteekende en velen met hem gaarne tegemoet zien.

Amsterdam, 10 December 1920.

T. J. JASKI.

TIJDSCHRIFTLEGENDEN.

Aan het slot van MUNTENDAM's antwoord op KOOPMAN's betoog in het vorige nummer staat de mededeeling, „dat als regel de door de redactie aangebrachte wijzigingen, voor zoover zij niet betrekking hebben op bepaalde taal- of stijlfouten, slechts het karakter dragen van een *voorstel aan den schrijver, zoodat deze gerechtigd is, de verandering weer ongedaan te maken, als hem dat na overweging gewenscht voorkomt*”. Mag ik hieruit lezen, dat aan den schrijver de eindbeslissing wordt gelaten en hem dus de bevoegdheid wordt toegestaan, om desgewenscht tout court de veranderingen van den redactioneelen „lapis coeruleus” stramento rubro te annuleeren? Dus geen correspondentie meer ter wille van *complicaties*, van *autopsie* of van den *s* van *bloedsdruk*? Zoo ja, dan wil ik voorspellen, dat er bij menigeen vreugde zal zijn over den nieuwen koers, dien onze geachte redacteur collega MUNTENDAM heeft ingeslagen. Het tijdperk, waarin prof. VAN RIJNBEEK verklaarde:

„Over elk woord of vorm, waarover meningsverschil bestaat, vindt uitvoerige gedachtenwisseling plaats. Alleen over de vraag, in hoeverre men „consulteeren” door „raadplegen” kan vervangen, ligt een geheel dossier in ons archief. Wel verre van autocratisch te beslissen, hoe wij het willen, zoeken wij angstvallig, geval voor geval, tot klaarheid te geraken, hoe het het best is” (*Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*, 27 November 1920),

behoort dan wel zeker tot den (on)volmaakt verleden tijd.

Naar mijn overtuiging is door MUNTENDAM's mededeeling (de juistheid mijner interpretatie eenmaal aangenomen) inderdaad een zeer reële rem weggenomen. Niets verhindert dan ook, dat de betrokkenen aan zijn welgemeende uitnoodiging gevolg zullen geven. Moge de thans door KOOPMAN en mij berokkende ergernis door ruimen toevoer van klinische copy worden goedge maakt!

Ik heb in n°. 21 het beeld gekozen van een gastheer, die de ouderwetsche gastvrijheid hooghoudt en daarom zijn gasten toestaat in hun eigen kleeren te verschijnen ¹⁾,

¹⁾ Over een logé in zijn huisjasje heb ik niet gesproken. Hier verkies ik zeker het Hollandsche „gast”. En is dat huisjasje niet een verwisseling met prof. VAN RIJNBEEK's werkpakje? (*Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*, 1919, n°. 25).